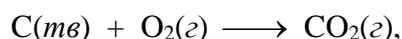

ПРИМЕРЕН ТЕСТ
(компонент 1)

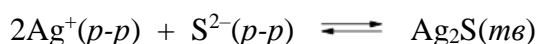
- 1 Коя от следните електронни формули е вярна?
а) $1s^22s^22p^53s^2$; б) $1s^22s^22p^33s^1$; в) $1s^22s^22p^63s^2$;
г) $1s^22s^22p^52d^2$; д) $1s^21p^22p^63s^2$
- 2 В молекулата на водата има:
а) една σ -връзка и една π -връзка; б) само водородни връзки;
в) две σ -връзки; г) една π -връзка;
д) една σ -връзка и една водородна връзка.
- 3 Топлинният ефект на химична реакция зависи:
а) само от началното състояние на системата;
б) само от крайното състояние на системата;
в) от скоростта на най-бавната междинна реакция;
г) от всички междинни етапи на реакцията;
д) от началното и крайното състояние на системата.

- 4 Как ще се промени скоростта на реакцията

ако обемът на реакционната система се намали два пъти?

- а) ще се увеличи 2 пъти; б) ще намалее 2 пъти;
в) ще се увеличи 4 пъти; г) ще намалее 4 пъти;
д) няма да се промени.
- 5 Кой от следните изрази е равновесна константа на реакцията?

- а) $K = \frac{c(Ag_2S)}{2c(Ag^+) c(S^{2-})}$; б) $K = \frac{c(Ag_2S)}{c^2(Ag^+) c(S^{2-})}$; в) $K = \frac{1}{2c(Ag^+) c(S^{2-})}$;
г) $K = \frac{1}{c^2(Ag^+) c(S^{2-})}$; д) $K = 2c(Ag^+) c(S^{2-})$

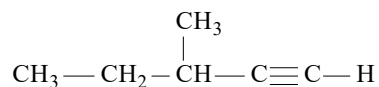
- 6 Два водни разтвора – единият на литиев нитрат, а другият на бариев динитрат, са с еднаква молална концентрация. Кое твърдение е вярно за тези разтвори?
а) Кипят при еднаква, но замръзват при различна температура;
б) Кипят при различна, но замръзват при еднаква температура;
в) Кипят при еднаква и замръзват при еднаква температура;
г) Кипят при различна и замръзват при различна температура.
д) Температурата на кипене и на замръзване не зависи от молалната концентрация.

- 7 Перхлорната киселина е силна киселина, защото:
- се разлага с взрив;
  - е много разтворима във вода;
  - във воден разтвор практически напълно се дисоцира;
  - кипи при по-ниска температура от тази на водата;
  - променя цвета на син лакмус в червен.
- 8 Разтвор на азотна киселина и разтвор на оцетна киселина имат еднакво рН. Кое от изброените твърдения е НЕВЯРНО?
- Молната концентрация на водородни йони в двата разтвора е еднаква;
  - Молната концентрация на хидроксидни йони в двата разтвора е еднаква;
  - Молната концентрация на азотната киселина е равна на молната концентрация на оцетната киселина;
  - Молната концентрация на азотната киселина е по-ниска от молната концентрация на оцетната киселина;
  - Двата разтвора имат еднаква киселинност.
- 9 Коя от следните характеристики се отнася само за окислително-редукционните процеси?
- Получава се утайка;
  - Отделя се газ;
  - Получава се слаб електролит;
  - Променя се степента на окисление на някои от атомите;
  - Променя се енергията на реакционната система.
- 10 При коя от следните реакции подчертаният реагент е окислител?
- $\text{CO}_2 + \underline{\text{C}} \longrightarrow 2 \text{CO}$;
  - $\underline{\text{Zn}^{2+}} + 2\text{OH}^- \longrightarrow \text{Zn}(\text{OH})_2$;
  - $\text{Fe}^{3+} + \underline{\text{PO}_4^{3-}} \longrightarrow \text{FePO}_4$;
  - $\underline{\text{C}} + \text{O}_2 \longrightarrow \text{CO}_2$;
  - $\text{Br}_2 + \underline{\text{HgO}} \longrightarrow \text{Br}_2\text{O} + \text{Hg}$
- 11 Кое от изброените съединения на кислорода НЕ Е оксид?
- K_2O ;
  - BaO ;
  - Na_2O_2 ;
  - MgO ;
  - Li_2O
- 12 Кое от следните химични взаимодействия НЕ Е възможно?
- CaO и H_2O ;
  - CO_2 и CaO ;
  - N_2O и CO_2 ;
  - ZnO и HCl ;
  - Al_2O_3 и NaOH
- 13 Двете проекционни формули изразяват:
- $$\begin{array}{c} \text{Br} \\ | \\ \text{H}_3\text{C}-\text{C}-\text{H} \\ | \\ \text{CH}_2\text{CH}_3 \end{array}$$

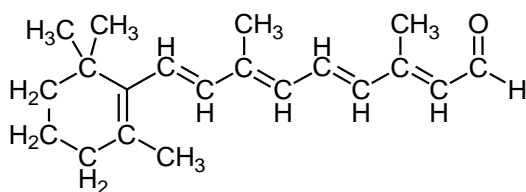
$$\begin{array}{c} \text{Br} \\ | \\ \text{H}-\text{C}-\text{CH}_3 \\ | \\ \text{CH}_2\text{CH}_3 \end{array}$$
- конституционни изомери;
  - конформационни изомери;

- в) едно и също съединение; г) π -диастереомери;
 д) енантиомери.

14 Кое от изброените съединения се получава по реакцията на Кучеров от алкина?

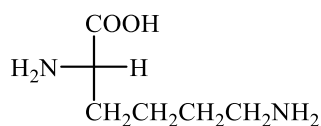

- а) 3-метилпентанал; б) 3-метил-1-пентен-1-ол;
 в) 3-метил-1,2-пентандиол; г) 3-метилпентан-2-он;
 д) 3-метил-2,2-пентандиол.
- 15 При взаимодействие на пропилбензен с воден разтвор на KMnO_4 в присъствие на сярна киселина при нагряване се получава:
- а) етанал; б) фенол; в) пропанова киселина
 г) бензоена киселина; д) фенилоцетна киселина.
- 16 При взаимодействие на глицерол с излишък от азотна киселина се получава:
- а) нитроцелулоза; б) глицеролов тринитрат;
 в) 2,4,6-тринитротолуен;
 г) 2,4,6-тринитрофенол; д) нитропентаеритритол.
- 17 Функционалната група в съединението $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}_2\text{NHCOCH}_3$ е:
- а) иминогрупа; б) имидогрупа; в) амидна група;
 г) аминогрупа; д) естерна група.
- 18 В молекулата на Ретинала се съдържат:

Ретинал

- а) спрегнати тройни връзки и фенолна хидроксилна група;
 б) бензеново ядро и карбоксилна група;
 в) бензеново ядро и фенолна хидроксилна група;
 г) спрегнати двойни връзки и алдехидна група;
 д) бензеново ядро и естерна група.
- 19 Поливинилхлорид се получава чрез полимеризация на:
- а) $\text{ClCH}_2\text{CH}=\text{CH}_2$; б) $\text{C}_6\text{H}_5\text{CH}=\text{CHCl}$; в) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{Cl}$;
 г) $\text{CH}_2=\text{CH}-\text{CH}=\text{CHCl}$; д) $\text{ClCH}=\text{CH}_2$
- 20 Аминокиселината лизин (Lys) съдържа:

Lys

- а) една базична и една киселинна група;
 б) една киселинна и две базични групи;
 в) една базична и две киселинни групи;
 г) две базични и две киселинни групи;

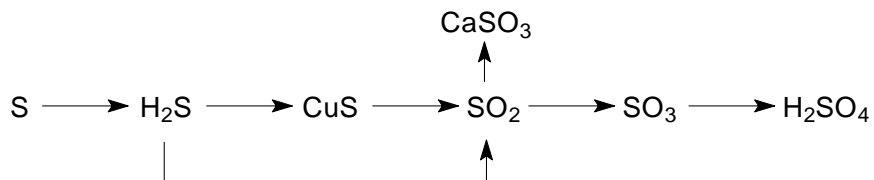
д) ацетална и естерна група

ПРИМЕРНИ ЛОГИЧЕСКИ ЗАДАЧИ

(компонент 1)

Задача 1. Сярата се среща в свободно състояние и под формата на различни химични съединения.

1. Изразете с химични уравнения преходите, показани на следната схема:

2. При кой(и) от тези преходи се извършва окислително-редукционен процес? Посочете окислителя и редутора, и степента на окисление на сярата.

За пълната неутрализация на разтвор на сярна киселина е изразходвано определено количество вещество натриева основа.

3. Изразете протичащия процес с химично уравнение.
4. Какво количество вещество натриева основа (по-голямо, по-малко или същото) щеше да се изразходва за неутрализацията, ако разтворът е не на сярна, а на сериста киселина (със същия обем и молна концентрация)? Обяснете отговора си.
5. Посочете и обяснете киселинен или основен ще е разтворът
  - а) на сярна киселина след пълна неутрализация с натриева основа;
  - б) на сериста киселина след пълна неутрализация с натриева основа.

Серният диоксид е един от основните газове, които замърсяват атмосферата и са причина за киселинните дъждове. Единият от преходите в схемата от т.1 се използва в практиката за улавяне на SO_2 от вредно производство, с цел този газ да не попадне в атмосферата.

6. Кой е този преход? Обяснете.

Задача 2. При разтваряне на натриев нитрит във вода се извършва химично взаимодействие.

1. Изразете с химично уравнение протичащия процес.
2. Как се нарича този процес?
3. Киселинен или основен е водният разтвор на натриев нитрит? Обяснете защо. Как ще характеризирате водният разтвор на натриев нитрит чрез рН?

Динатриев карбонат също взаимодейства с вода, подобно на натриев нитрит.

4. Изразете с химично уравнение протичащия процес.
5. Колко е масовата част на динатриев карбонат в разтвора, ако 20 g от солта са разтворени в 80 g вода?

6. Дайте пример за химично взаимодействие на динатриев карбонат с подходящ реактив, при което се получава утайка.
7. Как се нарича динатриевият карбонат в практиката? Дайте един пример за приложението му.

Задача 3.

1. Изразете взаимодействието на D-глюкоза с всеки от следните реагенти.
  - а) водород в присъствие на катализатор платина;
  - б) разтвор на меден дихидроксид при нагряване;
  - в) циановодород;
  - г) излишък от оцетен анхидрид.
 Определете вида на протичащите процеси.
2. Напишете цикличните форми на глюкозата и обяснете кои групи участват в образуването им.
3. Кое е общото и кое различното в състава и строежа на молекулите на нишестето и целулозата?
4. Разполагате с четири епруветки с разтвори съответно на D-глюкоза, D-фруктоза, нишесте и захароза. Кои качествени реакции можете да използвате, за да ги различите?

Задача 4.

1. Изразете с химични уравнения преходите, като посочите условията, при които протичат съответните реакции:
етин → бензен → толуен → 4-нитротолуен → 4-метиланилин
2. Изразете взаимодействието на един мол 4-нитротолуен с всеки от следните реагенти.
  - а) един мол бром в присъствие на катализатор FeBr₃. Наименувайте получения продукт по IUPAC;
  - б) един мол бром при облъчване с разсеяна слънчева светлина;
  - в) воден разтвор на KMnO₄ в присъствие на H₂SO₄ при нагряване.
 Обяснете какъв вид са протичащите реакции (а-в).

ОТГОВОРИ И РЕШЕНИЯ

ЗА ТЕСТА:

1	в)
2	в)
3	д)
4	а)
5	г)

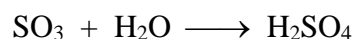
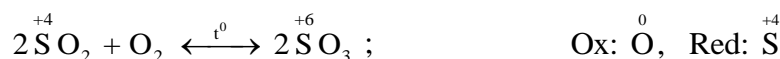
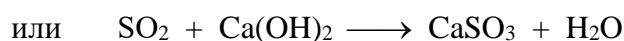
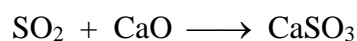
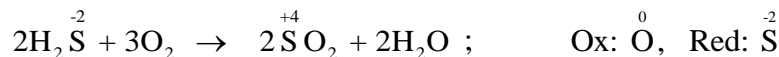
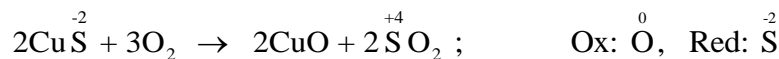
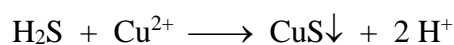
6	г)
7	в)
8	в)
9	г)
10	д)

11	в)
12	в)
13	д)
14	г)
15	г)

16	б)
17	в)
18	г)
19	д)
20	б)

ЗА ЛОГИЧЕСКИТЕ ЗАДАЧИ:

Задача 1.

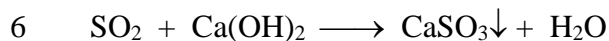

4 Същото, защото:

- количеството вещество на киселината е същото: $n(\text{H}_2\text{SO}_4) = n(\text{H}_2\text{SO}_3)$;
- двете киселини (H_2SO_4 и H_2SO_3) са двупротонни.

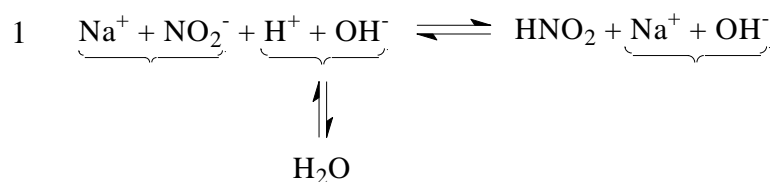
5 а) неутрален, защото Na_2SO_4 е сол на силна киселина (H_2SO_4) и силна основа (NaOH);

б) основен, защото Na_2SO_3 е сол на слаба киселина (H_2SO_3) и силна основа (NaOH).

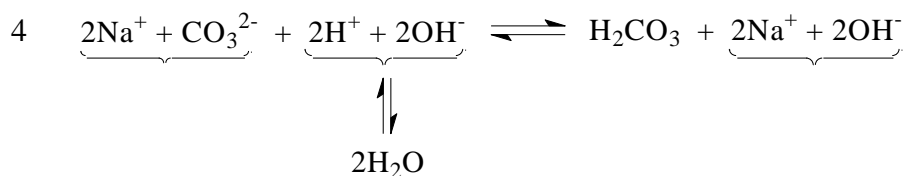
Отработените газове, съдържащи SO_2 , се пропускат през воден разтвор на Ca(OH)_2 .

Задача 2.

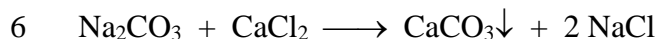

2 Процесът е хидролиза на солта.

3 Разтворът е основен, защото NaNO_2 е сол на слаба киселина (HNO_2) и силна основа (NaOH); $\text{pH} > 7$.

$$5 \quad w(\text{Na}_2\text{CO}_3) = 20 \text{ g} / (20 \text{ g} + 80 \text{ g}) = 0.2 = 20 \%$$

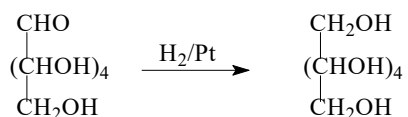
7 Na_2CO_3 – калцинирана сода, $\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ – кристална сода*).

Калцинираната сода се използва при производство на стъкло, перилни препарати, за омекотяване на вода и други*).

*) Оценява се само едно от наименованията и едно от приложенията.

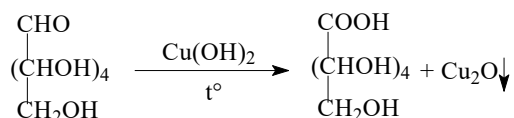
Задача 3.

а) водород в присъствие на катализатор платина

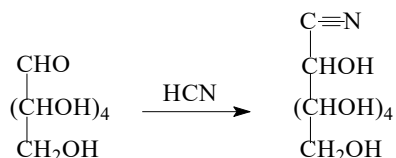
Протича реакция на редукция на карбонилната група (присъединяване).

б) разтвор на меден дихидроксид при нагряване:

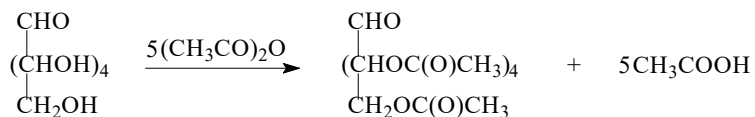
Протича реакция на окисление на алдехидната група до карбоксилна.

в) циановодород

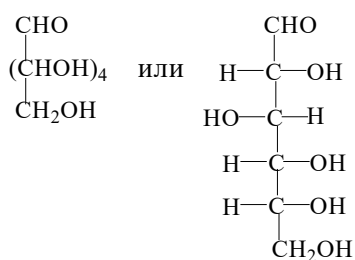
Протича реакция на присъединяване към карбонилната група.

г) излишък от оцетен анхидрид.

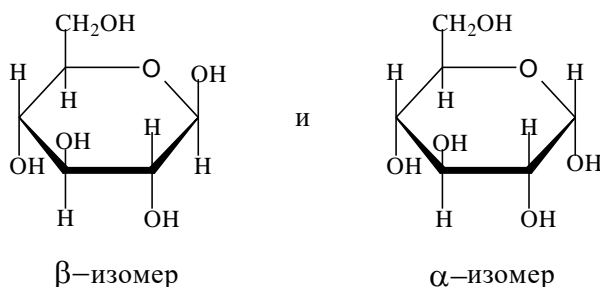

Протича реакция на заместване (О-ацилиране).

*Глюкозата може да бъде изразена и с фишера проекционна формула.

2

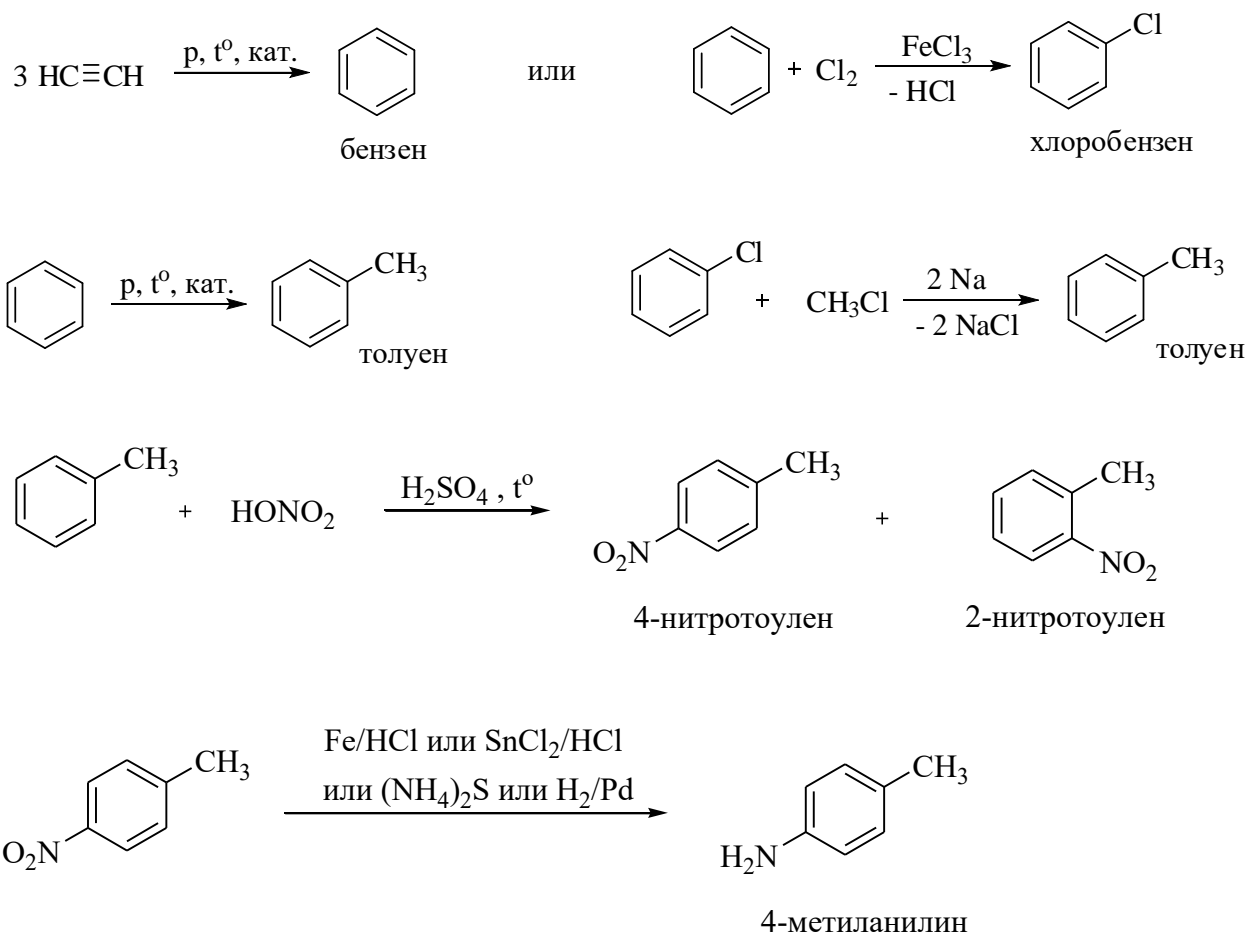

Образуването на цикличната структура става след взаимодействие на –ОН групата при 5-тия въглероден атом в молекулата на глюкозата и карбонилната група.

- 3 Нишесте – изградено е от D-глюкозни остатъци, свързани посредством α -свързване
 Целулоза – изградена е от D-глюкозни остатъци, свързани посредством β -свързване
- 4 Глюкоза – реагира с $\text{Br}_2/\text{H}_2\text{O}$ и Ag_2O ;
 Фруктоза – реагира с Ag_2O , но не реагира с $\text{Br}_2/\text{H}_2\text{O}$ (бромна вода);
 Нишесте – при взаимодействие с алкохолен разтвор на йод се получава виолетово оцветяване.
 Захароза – не реагира с нито един от реагентите.

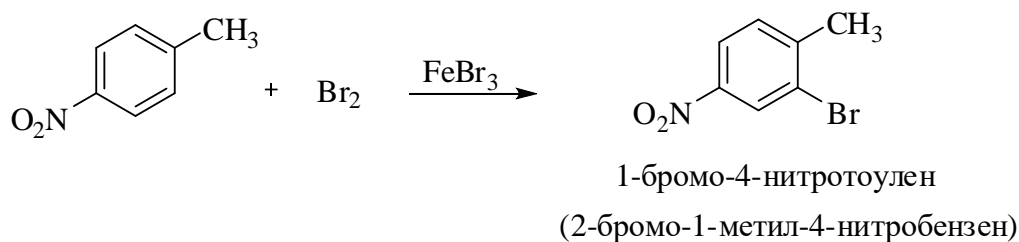
Задача 4.

1

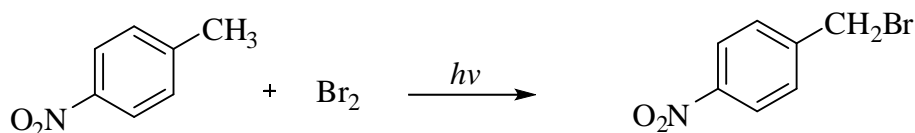
2. а)

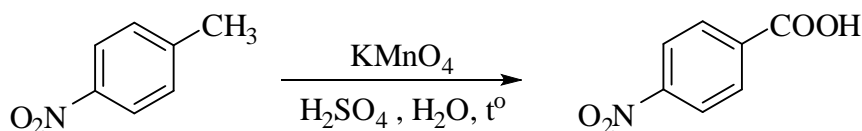
Реакцията е заместване.

б)

Реакцията е заместване.

в)

Реакцията е окислително-редукционен процес.

ПРИМЕРНА ТЕМА (компонент 2)

Бензен. Хомолози на бензена. Наименование и изомерия. Строеж и физични свойства на бензена и неговите производни. Електронни ефекти при производните на бензена. Химични свойства. Електрофилни заместителни реакции – халогениране, алкилиране, ацелиране, нитриране и сулфониране. Хидриране и присъединяване на хлор. Получаване на бензен и хомолози на бензена. Физиологично действие на бензена.

РАЗДЕЛ ОТ ПРЕДСТАВЕНАТА ТЕМА	ОЦЕНКА В ТОЧКИ
Бензен. Хомолози на бензена.	0.25
Наименование и изомерия. Видове изомерия.	0.25
Строеж и физични свойства на бензена и неговите производни. Обяснение на ароматния характер на бензена и неговите производни.	0.40

Електронни ефекти при производните на бензена. Влияние на индукционния и мезомерен ефект върху свойствата на на ароматното ядро.	0.40
Получаване на бензен и хомолози на бензена.	0.40
Обяснение и примери за електрофилни заместителни реакции:	
халогениране	0.35
нитриране	0.35
сулфониране	0.35
ацелиране	0.35
алкилиране	0.35
Хидриране и присъединяване на хлор. Механизъм.	0.35
Физиологично действие на бензена.	0.20